

OPPONENCIA

Papp Máttyás diplomatervéhez – Foghíjak ideiglenes beépítése (STAGE)

Tisztelt Bíráló Bizottság, kedves Máttyás!

Leikesítő, hogy Máttyás diplomaterve kapcsán újabb lehetőségem nyílik kísérleti építészeti gondolatokkal találkozni és egy kicsit elmerülni bennük.

Néhány szót történeti áttekintésként fontosnak tartok megemlíteni. A parlagon fekvő üres városi terek, területek, sokszor lakatlan épületek ilyen-olyan formán történő foglalására számos példa létezik. A 80-as években kezdődtek a „squat” néven elterjedt házfoglalások, ahol az elhagyott épületekbe beköltöző csoportok az aktuális várospolitikai kritikáját fogalmazták meg. Az akciókkal a használaton kívüli - sokszor a városvezetés tulajdonában lévő - terek és a hely hiányában egyre inkább kiszoruló közösségi, kulturális és szociális aktivitások között húzódó ellentmondást akarták megmutatni. A Nyugat-Európában egyre erősödő mozgalom rendszerré vált, ahol a hálózatokban együttműködő csoportok kellő eredményt tudtak felmutatni érdekeik megvédéséhez, sok helyen pedig törvényi szabályozás is támogatta őket. Magyarországon 1991-ben foglalta el a jelenlegi Trafó épületét a francia Resonance csoport, hogy egy nyáron át tartó performanszokat rendezzenek a külső közösségnek; a legnagyobb akciókat pedig a 2004-ben a volt Úttörő Áruház elfoglaló Centrum Csoport vezette. Itthon a Nyugat-Európában jól működő közösségi rendszer nem tudott kialakulni, a csoportok között nem volt és ma sincs kellő összetartás érdekeik megvédéséhez. A squat mozgalmon kívül egyre több hazai és nemzetközi művészeti akció és kritika kívánja felhívni figyelmet a város üres - hosszabb-rövidebb ideig használathányos - területeiben rejlő és szükségszerű közösségteremtő, szociális és kulturális lehetőségeire.

Máttyás diplomamunkájában a városi területek, foghíjak ideiglenesen nem, vagy „alig” használt felületeinek a hasznosítására mutat szimpatikus megoldást egy olyan időszakosan felállítható és dinamikus kezelhető rendszerrel, ami a mai gazdasági krízis helyzetben alacsony költségeivel és a KÖZÖSSÉGI ÉPÍTÉS (KÖZÖSSÉG ÉPÍTÉS) lehetőségét is felkínáló karakterével jelentős szerephez juthatna a városi területek kulturális és közösségi arcának fejlesztésében. A terv HELYSZÍNE - a Kisdíófa és Csányi utca közötti parkoló-telek – CSAK EGY a sok terület közül, ahol működhetne a rendszer, létjogosultságát a városi létben egymástól elidegenedett emberek, embercsoportok napról napra erősödő közösségi aktivitás iránti igénye mutatja (pl. városi közösségi kertek kezdeményezései). Számos működő és a kísérlet szintjén ragadt, legálisan vagy illegálisan beavatkozó nemzetközi példát és csapatot lehet a terv mellé sorakoztatni (pl. Recetas Urbanas, Exyzt, Raum Labor, Medence Csoport), ahol egyszerű, könnyen összeállító rendszerekkel hozzák vagy próbálják helyzetbe hozni a parlagon fekvő területeket, konténereket, állványrendszereket, újrahasznosított és újrahasznosítható épületelemeket használva.

A kérdés mindig az, hogy ezt a fizikai teret milyen motiváció hozza létre és azt hogyan lehet megtölteni tartalommal? Eddigi tapasztalataim szerint az ilyen típusú beavatkozásoknál az ÉPÍTÉSZ ÉS A KÖZÖSSÉG KAPCSOLATA erősen átrendeződik. A tervező egyre nagyobb szervező és indukciós szerepet vállal, felelősséggel és egyre kritikusan fordul saját környezetéhez, gondoskodik a helyi közösség a tervezésbe történő integrációjáról és folyamatosan aktív részvételéről, annak ellenére sokszor így is kétséges az együttműködés sikeressége. Nagyon örülök, hogy Máttyás ekkora lelkesedéssel fordult a témához és vállalja a fent említett szerepet, állításának felelősséget és a tervezés elkezdése előtt elkészítette azt a kutatómunkát, ami alapján létrejöhetett a – számomra tervként is értelmezhető - mátrix stratégia és a belőle kibontott egy-egy elem részletes elemzése. A megjelenített rendszerből receptszerűen emelhetjük be az egyes területek ideiglenes revitalizációjához szükséges összetevőket. Érdekesnek tartanám párhuzamosan a foghíjtelkeken alkalmazható aktivitási mátrix ábrázolását a bevonható közösségek függvényében.

Az elemzésen és a mátrixon túl a terveket tekintve egy erős kérdés merült fel bennem: hol találom azt az „attraktív” építészeti megfogalmazást, azt a karaktert, amitől érdekes és szerethető lesz ez a „tér”? Lehet elég vonzó egy ilyen KÍSÉRLETI ÉPÜLET, miközben mondhatjuk, hogy „hiszen ez csak egy állvány, néhány téli-sített konténer, felfújható sátor és feszített ponyvák” összeépített rendszere. Aztán egyre jobban örültem, hogy IGEN, ez ILYEN! Máttyás és az általa STAGE-nek keresztelt rendszer olyan helyzetet teremthet, ami lehetőséget ad egy közösségnek, hogy saját aktív jelenlétével formálja arcára és személyes tartalommal töltse meg a tereket. A parkoló a földszinten a jelenlegi működéséhez hasonló módon üzemelhet tovább, a STAGE pedig rendezvény felületeivel, szabadtéri színpadával és egy nagyon izgalmas éjszakai „kaja-parti” piaccal jelenthet új színfoltot Budapest közösségi életében.

Számomra így a foghíj „feltöltése” egy újabb KÍSÉRLET lenne arra, hogy vajon az építész és a közösség alkalmas e együttgondolkodni és cselekedni? Ha sikerül - márpedig pozitív példa létezik, ahogy a Magdeburgban épült köztéri könyvtár is mutatja, akkor bebizonyosodik, hogy érdemes még több erőfeszítéssel és energiával végleges használatra kialakítani ezt a teret. Na és ha nem, akkor tovább állunk, jöhet egy újabb kísérlet!

Papp Mátyás izgalmas és rengeteg kérdést felvető diplomamunkáját a fentiekkel ajánlom a tisztelt Bíráló Bizottság figyelmébe, elfogadását őszintén támogatom.

Tisztelettel és köszönettel a felkérésért és figyelmükért!

Kukucska Gergely építész

2012-01-28